

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

INAUGURACIO DE LA TEMPORADA TAURINA

Ab unas quantas corridas pel istil, ens quedem sense toreros.

CRONICA

Las elecciones celebradas diumenje á Barcelona no tenen precedents en las moltíssimas que s' han verificat desde l' invenció de las urnas electorals. Segons noticias fidedignas ningú 's vá pendre la molestia de sortir de casa per emetre 'l vot: ningú enterament, ni 'l Sr. Planas y Casals, ni 'ls mateixos respectables senyors que figuravan en candidatura.

Tenint tan segura l' elecció ¿quina necessitat hi havia de que s' incomodessin? ¿Quina necessitat hi ha d' enfilarse á la figura, quan la figa de tan panxona ha caygut á terra?

Y lo qu' es aquesta vegada ni á terra 'ls ha caygut sino á la boca, de manera que ni la pena s' han hagut de pendre de ajupirse. No han hagut de fer mes que cloure las *barras* y empassársela.

¡Oh sers ditxosos y afortunats, los quatre Joans y l' Eduardo que sense neguits ni angunias de cap mena haveu lograt calsarvos la representació de la segona capital d' Espanya! ¿Quí us empetará la basa?

Si us haig de ser franch, encare trobo qu' heu peccat de modestos atribuhintvos la friolera de 14,000 y pico de vots els que haviau de figurar en la majoria y de 7 mil y pico 'ls qu' estavau predestinats á sortir per minoria. ¿Qué us costava de afegir un zero mes á la xifra total de l' acta?

¿Qué vol dir un zero mes? Deviau apuntarvos tots los vots del cens, atenintvos á aquell principi que diu: «Qui calla otorga.»

Es aixís que Barcelona en massa ha callat, *ergo* Barcelona en massa 'us ha otorgat la seva representació.

Ara anéu á Madrid, presentevos á n' en Cánovas y digueuli:

—Lo país está ab nosaltres, y no hi ha res que li dongui tan gust com que 'l baldin á contribucions, que 'l crucifiquin á deutes y que 'l escorxin ab tota mena d' extorsions. Per lo tant, no miri prim, ja pot tirar al dret, y no tingui cap por de que 's queixi... á lo menos la ciutat de Barcelona, qu' es avuy la mes mansa, la mes suferta, la mes tranquila d' Espanya.

¡Bonich síntoma del porvenir que se 'ns espera!....

* * *

Es de creure que la moda de fer elecciones sense molestia dels electors durará molt temps y qu' en lo successiu, tant si 's tracta de diputats com de regidors, tothom dirá:

—Es inútil que obrin los colegis electorals.... Aixó de *colegi* fa criatura, y 'ls barcelonins ja som una mica massa grans per anarhi.

Y tot anirá seguint de la mateixa manera que si hi anessim, perque está vist y demostrat que la cosa pública ha de marxar sempre de mal en pitjor.

L' altre dia 'l *Diari de Barcelona* prenía pel seu compte 'ls pressupostos municipals y consignava 'ls següents datos:

«Lo pressupost ordinari de Barcelona sigué en l' exercici de 1893-94 de 15.937,526'78 pessetas.

»A l' any següent 94-95 s' enfilá fins á dinou milions 848,262'31.

»En l' actual 95-96 puja á 20.895,040'82.

»Aument en dos anys: 4.957,514'04.»

Però además del pressupost ordinari hi ha que contar l' extraordinari ó adicional, que vé á ser una especie de tapa-forats ó de solda-trampas, y que per lo que toca á aquest any, no peca de fluix, ja que s' eleva á 15.779,175'88 pessetas.

Las quals sumadas al pressupost ordinari, donan un total de pessetas: 36.674,216'70.

A aquesta suma ascendeix lo que á Barcelona s' haurá gastat durant lo present any económic... ó derrotador.

* * *

Las pessetas escritas á milions sobre 'l paper, al primer cop d' ull no 's veuen, de manera que no tothom sab donarse compte exacte de lo que representa la suma de 36.674,216'70 pessetas derrotadas en un any y de qualsevol manera.

Treyém los comptes á tant per barba, tal com ho ha fet el *Brusi*, y veurém qu' es lo que li toca satisfer á cada barceloní pel gust de assistir á la fastidiosa comedia que 's representa á la Casa gran.

L' últim cens oficial atribuheix á Barcelona una població de dret de 268,223 habitants. Divideixis per ells la xifra del pressupost municipal y trobarem que cada barceloní xich ó gran, pobre ó rich contribuheix als gastos municipals ab una suma anual de 136 pessetas ab 73 céntims.

Y com siga que cada familia, segons las reglas estadísticas, conta un promedi de cinch individus, resulta que cada familia contribuheix cada any als gastos del Ajuntament ab la cantitat de 683 pessetas ab 65 céntims, ó sigui ab 1 pesseta 87 céntims cada día.

Aixó per las familias opulentas que son las menos no representa gran cosa: per las de modesta posició ja es una carga bastant pesada; pero pels infelissos jornalers equival ó poch menos á la impossibilitat material de viure. Una pesseta 87 céntims diaris representa mes de la meytat del jornal que guanyan tal vegada la majoria dels vehíns de Barcelona.

Y no 's digui que no pesan sobre dels jornalers en tal proporció las cargas municipals, perque es fácil demostrar qu' ells son los principals contribuyents, tenint en compte que l' impost de consums constituheix la base dels ingressos del Ajuntament.

Sense necessitat de que ningú 'ls passi papeleta, ni 'ls amenassi ab apremis, embargs ó ab execucions pagan á tort y á dret, encare que de moment no se 'n adonguin. Pagan, no ab diners, sino ab aliments. Se veuen obligats no á treures'ho de la butxaca sino de la boca.

De cada porró de ví que compran, l' Ajuntament se 'ls ne béu la meytat á lo menos; lo pá, la carn, fins las monjetas, y las patatas, lo carbó, l' oli, la sal, tots els arriba á la taula considerablement meremat. Avants de adquirirho ja 'ls fieltos n' han tret la part del Ajuntament. Y 'l tant per cent sobre la contribució territorial é industrial se traduheix pels pobres en un encariment considerable en los lloguers y en tots los articles de consúm.

De manera que si no paga cada familia las 683 pessetas 65 céntims anuals del promedi, ben poch se 'n deu faltar.

En rigor no las paga, perque 'ls Ajuntaments gastant molt mes que lo que recaudan tenen la costum de saldar los déficits dels pressupostos, ab noves emissions de láminas de la Deuda municipal. Però aixó fá que no podent treure dels vehíns mes de lo que 'n treuen els deixan empenyats.

Y 'l pressupost qu' es avuy de 36 milions, l' any que vé si convé será de 40, y anirá creixent com una bola de neu, fins que s' ho emporti tot la trampa.

Tal es lo porvenir de Barcelona.

* * *

¿Y qué 'ns dona l' administració municipal á cambi de tals sacrificis?

Despilfarros á tot drap: edificis inútils y cars: una urbanisació imperfecta y costosíssima: un aixam d' empleats que no té fi ni compte: un sistema de claveras que diluheixen la mort en la població con-

sumant l'obra de l'anèmia, y fent que la mortalitat escedeixi del 30 per mil al any....

Aixó sí, quan l'Ajuntament surt en corporació, dona gust contemplar la escolta dels municipals de caballeria vestits de gran gala; y pels pobres que careixen fins de lo més necessari á la vida ha de ser un gran consol sentir las armonias de la banda de 'n Rodoreda.

Tet aixó surt de la pesseta ab vuitanta set céntims que ha de satisfer diariament cada familia de Barcelona.

Per lo tant, y dat que aquesta es segons sembla la bona marxa dels assumptos municipals ¿á qué preocuparnos de anar á votar quan venen eleccions?

Que surti elegit qui vulgui.

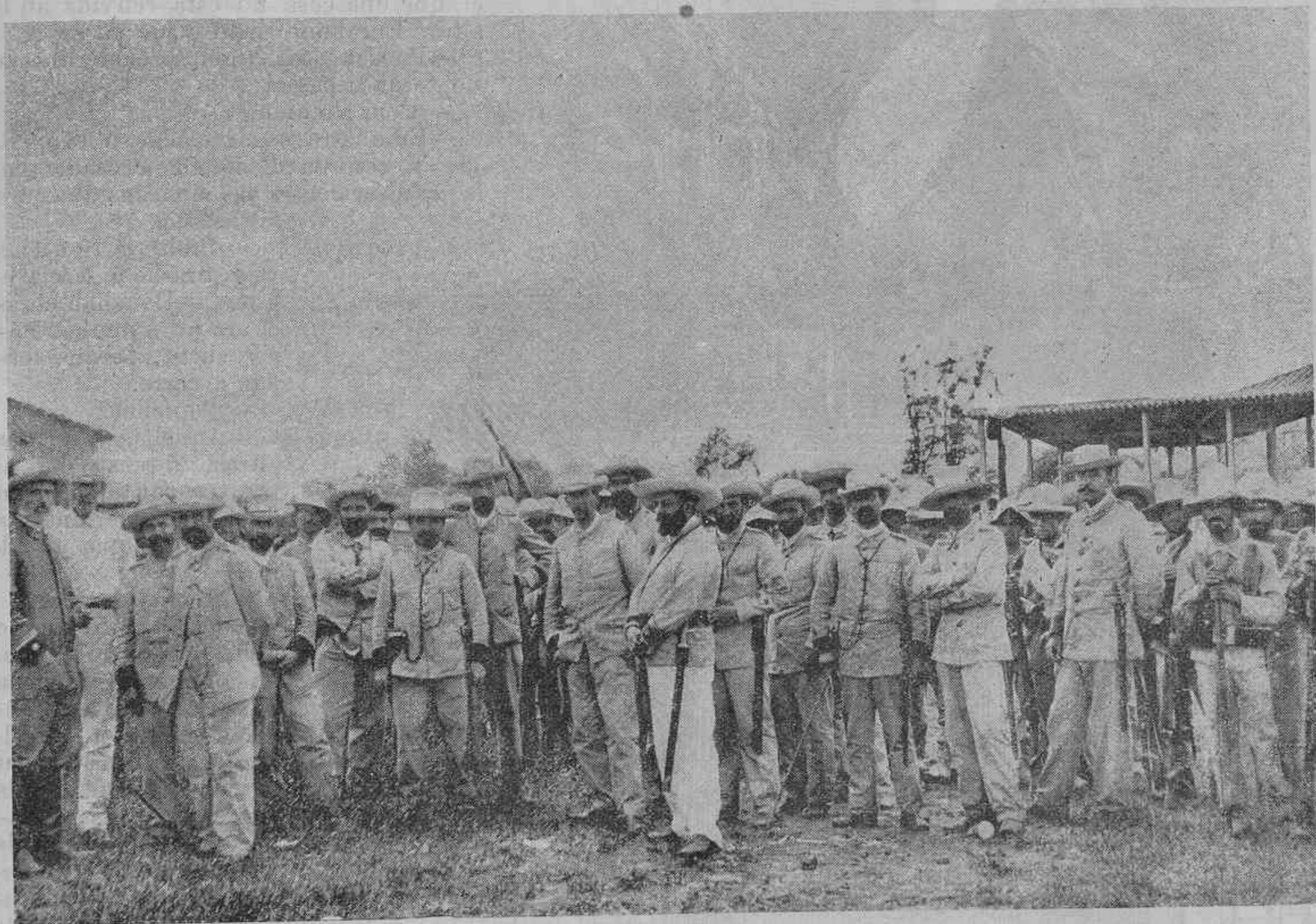
te vaig dí:—Un dia vindré.
Desde llevors has callat
y may més m'has convidat
y encare no sé 'l perquè.

* *

Boig seguiria 'ls teus passos
ab lo cap plé d'ilusions
de lligá ab tú 'ls sagrats llassos
ab flonjas trenas d'abrassos
y ab cadenas de petons.
Jo 't faria molt ditxosa;
fora un guarda als teus perills,
pro de tú 'm separa, hermosa,
una enamorada esposa
y una dotzena de fills.

J. PUIG CASSANYAS.

NOSTRES SOLDATS A CUBA

La vanguardia d'una divisió.

Que 'l que surti elegit fassi lo que li dongui la real gana.

Al cementiri un dia ó altre bé hi arribarém... y allá sí que per pobres que signém ens hi portarán en cotxe.

P. DEL O.

DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarra).—Surtirá dijous.

RETALLS

Sapiguen: que no podia la teva oferta acceptar pels molts treballs que tenia no deixavas passar dia sens' convidarme á dinar. Més tant per tú importunt

FALSIFICACIONS, EXPLOTACIONS Y ALTRES EXCESSOS

¡Brrrm!... La vidriera de la redacció s'obra ab alarant estrépit, y apareix un grupo de personas que ab los cabells en desordre y 'ls ulls fora del cap pretenen parlar totas á la vegada:

- ¡Fassi 'l favor d'escoltarme!...
- ¡Tingui la bondat d'aténdrem!...
- ¡Concedeixim un moment d'atenció!...
- ¡Vull explicarli una cosa que...—

A mí m'ho sembla qu'es aixó lo que diuhen; perque si hagués d'assegurarho, es tal lo barullo que mouhen, que en bon apuro 'm veuria per certificarho ab tota exactitut.

ORATORIA D' ATENEO

—Aixís no farém res—els dich, tractant d' establir una mica d' ordre:—si cantan tots á coro, entonant cada un una *lletra* diferenta, es molt difícil que 'n traguém l' aygua clara d' aquesta sarsuela.

—¡No sarsuela! ¡Drama!

—¡Tragedia!

—¡Burla horripilant, combinada ab premeditació, alevosia y ensanyament!

—¡Ja hi torném?—faig jo altra vegada:—Lo millor seria que parlessin de un á un, ó á tot estírar, de dos en dos.

—Demano [sé 'l] [primer. Lo meu assumpto porta més pressa que cap.

—Donchs comensi... ¡Ey! ... si aquests senyors tenen la bondat de callar una estona.

—Lo qu' es per mí....

—Y per mí....

—Lo mateix dich jo....

—Bé; menos amabilitat y més silenci, que una cosa no está renyida ab l' altra. Enrahoni vosté. ¿Qué passa?

—Pues passa... que la calderilla ja no torna á passar.

—¿Cóm s' enten?

—En quatre esgarrapadas li explico. ¿Se 'n recorda d' aquella crusada que s' va falsar contra las monedas de coure falsas?

—¡Prou! Algunes vaig tirarne á la claveguera.—Donchs á horas d' ara ja 'n deuen haver surtit, perque tornan á corre.

—¿Aquellas?

—Aquellas.... ó unas altres. Aquest día al tranvía van donarmen dugas, al café una y á cal llimpiabotas un' altra.

—Si que, donchs....

—Aixó es lo que jo dich. Passat lo susto, que obligá á la moneda falsa á amagarse, 'l núvol s' ha desfet, la calderilla ilegítima ha anat perdent la por... y la vergonya, y es probable que si no li paran els peus ab prontitut y energia, el millor día torni á presentarse per aquests carrers, circulant ab la mateixa tranquilitat que si aquí fós á casa séva.

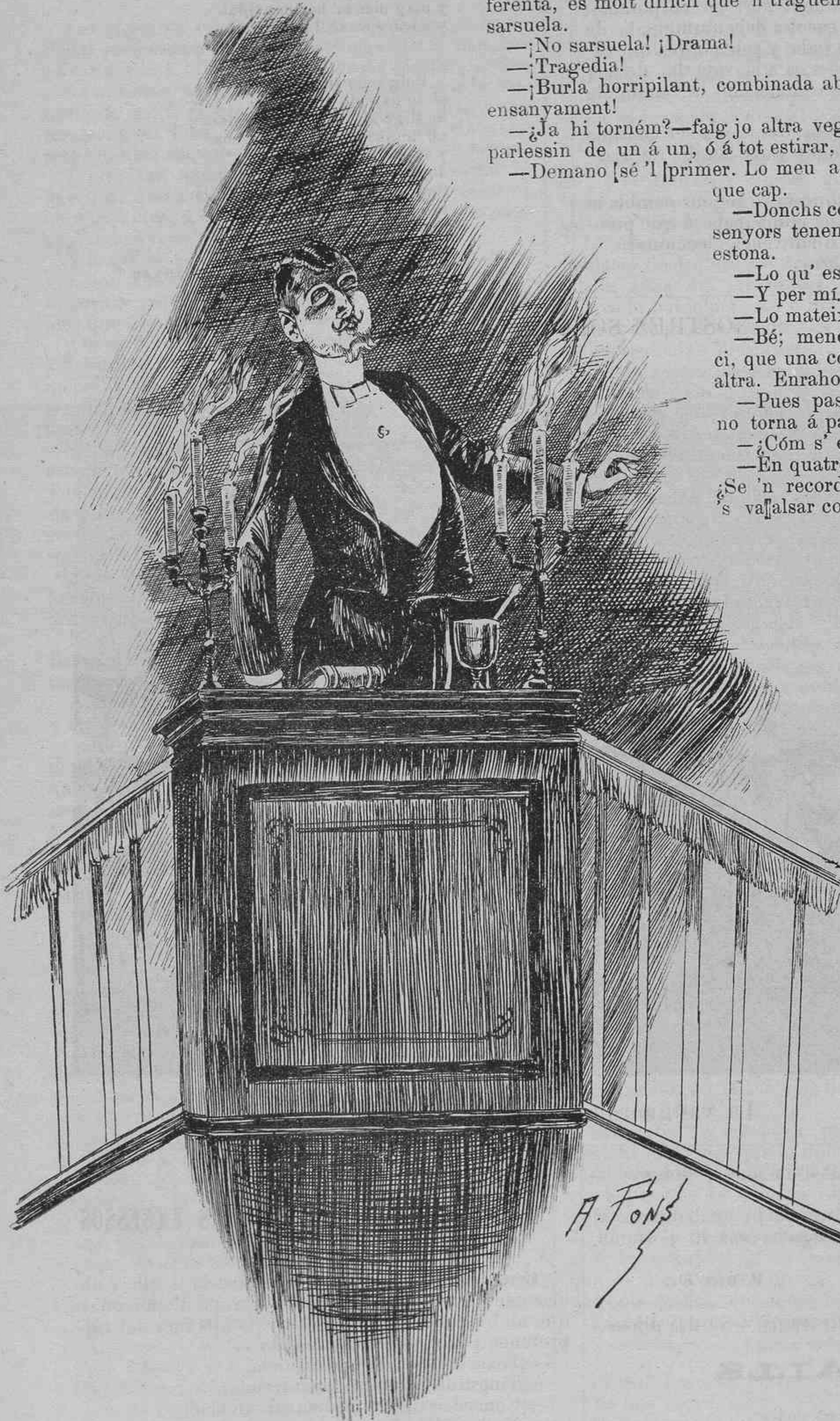
—Bueno. Ara que parli 'l que li toca. ¿Quí segueix?

—Jo. Lo que 'm passa á mí, no té dibuix ni admet la menor defensa, ni es possible que succeheixi en lloch més.

—A veure.

—Encare no fa tres senmanas que van castigar per adulterador al taberner que 'm ven el ví, y....

—¿Y encare no ha pagat la multa?

Ha dit: *Yo entiendo* onze voltas,
ha dit: *Hay más*, vintitrés]
ha fet un gran consúm d' *érgos*,
y en conclusió... no ha dit res.

—Y ja torna á vendremel falsificat, ab lo mateix salero y 'ls mateixos ingredients que avants.

—Continuém. Que s' expliqui un altre. ¿Sobre qué té que dir vosté?

—Sobre 'ls tranvías. En diversas ocasións s' han donat ordres y més ordres, fixant el número de passatjers que han d' anar en cada cotxe; en la plataforma de cada un d' ells hi ha un avís que indica quants viatjers hi caben; fins una vegada la guardia municipal montada deturava en ple passeig de Gracia á tots los carruatjes que duyan més *carga* de la permesa.

—Y....

—Y veji qualsevol tranvía, especialment el de Sans, els diumenjes després de las dotze, y quedaré admirat de que un cotxe d' aquells pugui portar cent personas sense reventarse... y sense que ningú li posi la multa que li correspón.

—Perfectament. Ara toca á vosté. ¿Qué li succeix?

—Que veig que alló del *sello* encare dura.

—¿De quin sello parla?

—Del timbre móvil que ha d' acompanyar á totes las localitats de teatro. Las autoritats prou van manarho que cap expendedor s' extralimités, cobrantne mes de deu céntims, qu' es el valor real del sello: los taquillers no 's donan per aludits, y continúan explotant al públich que acut á la seva finestreta.

—¿Pero 'l gobernador, l' alcalde, las autoritats corresponents no fan res pera extirpar aquests abusos?

—Ho fan un sol día... y además ho fan malament.

—¿Aquí está la causa de tot!

—¿Aixó es lo que perpetúa la explotació de que 'ns queixém!...

—¿Aquest es l' origen dels nostres mals!....

—¿Es á dir que vostés creuen que si las autoritats volguessin....

—No passaria res d' aixó. ¿Cóm vol que 'ls negociants en moneda falsa pleguin l' industria si encare no se sab que hajan fet res á cap d' ells?

—¿Ni cómo els taberners s' abstindrán de falsificar 'l ví, sabent que la multa no implica la clausura del establiment ni la disminució del tráfeh?

—¿Ni quina por han de tenir las empresas del tranvía á las repulsas de l' autoritat, si veuen que 'ls dependents y representants de l' autoritat son los primers en faltar á las reglas qu' ella ha establert?

—¿Ni cómo vol que 'ls taquillers de teatro s' alarmin per multa mes ó menos de cinch pessetas, al recordar que ab quatre ó cinch centas localitats que puguin vendre, ab la *martingala* del timbre móvil, ja se 'n fan dotze ó catorze?

—Y donchs ¿qué han de fer las autoritats pera cumplir ab el seu deber? ¿Agafar á tots els defraudadors y enviarlos á Fernando-Póo?—

Los quatre Jeremías tornan á parlar tots á coro; pero aquest cop *afinan bé*.

—¡No señor! Basta ab que las autoritats se recordin de que, per serho de debó, no n' hi ha prou ab vigilar un rató cada mes, ó cada quinzena, ó cada senmana. S' ha de fé 'l cap viu cada día, cada hora, cada moment....

—¿Saben qué 'm sembla? Que tenen molta rahó; pero no 'ls val.

—¿Per qué?

—Perque tot aixó que desitjan no 's podrá [realisar fins que las autoritats siguin Cabriñanas ó 'ls Cabriñanas siguin autoritats.

A. MARCH.

A UNA PLANXADORA

Planxadora sandunguera,
la mes maca y aixerida
la mestendre y divertida
de Gracia; la mes pitera.

Tú vas ser lo meu encís
y 'l meu goig, ho pots ben creure,
desde 'l dia que 't vaig veure
(un dijous á quarts de sis).

Carrer de Provensa amunt
anava y permet que 't diga
que al ser frente á la botiga
't vaig veure, y tan bon punt
los teus ullets ab los meus
van, fixarse, 'm va fer mal
el pit, la orella, 'l caixal
y no sé si un ó dos peus.

ELECCIONS

¡Visca la gran barra!
ja podéu mirá:

menos la vergonya,
aquí tot hi va.

DE CUBA Y D' ESPANYA

—Si sabia que no s' han de perdre pel camí, li enviaria uns quants bunyols á Guanabacoa.

¡Macatxo, quin mirar tens mes pillo y engrescador; ara veig que ferí un cor á tú no 't deu costar gens.

Igual que á mi vas ferirme já quants deus haver ferit que potsé encare fan llit! pro ¿vols fé 'l favor de dirme si algun cop has estimat? vaja, párlam ab franquesa ¿quants cops has estat promesa sense saberho 'l vehinat?

Lo menos ara per ara ab dotze tens compromís... — estimam á mi y aixís farás dotzena de frare.

Jo t' estimaré ab bons fins; molt més que 'ls altres aymants mira 'ns voldrém... com germans ó, tot lo mes, com cosins.

Jo soch un xicot formal de mitjana pesició; tinch un oncle qu' es rectó y un altre municipal.

No soch lleig en demasia, geperut, guenyo ni tort de camas; aquesta sort no 's troba pas cada dia.

No m' agrada fé 'l tronera; ab aixó ves si t' animas y, tan pregada, m' estimas d' una ó bé d' altra manera.

Determinat aviat perque la teva contesta, ab molta ansia esperant resta lo teu aymant

PERE PRAT.

Per la copia
FRASCUELILLO.

DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarra).—Surtirá dijous.

ARTICLE... D' ALIMENT

¡Jo haguera estat ben amanit si d' aquell espárrech n' hagués fet la meva mitja taronja!

—¡Y donchs! ¿qué no anéu á Cuba vosaltres?
—¡Ca!... També hi ha feyna á la manigua d' aquí, també.

Figureuvos una xicota prima com un *ápit*, un verdader *secall*, ab uns peus que si be eran xichs semblavan de *pinya*, cara de *rap*, coll d' *ánech*, nas d' *escarxofa* y galdas de *pá tou*. Duya en lo pentinat monyo d' *ensiamada*, y en lo vestir sempre feya *gall d' indi ab fasols*; fentse l' *económica*, duya roba senzilla pro *farcida* de cintas y llassos cars, de color de *sanch y fetje*, en tan gran número que pujava mes lo *such* que 'ls *moixóns*.

Com qu' era tan *bleda*, totas las *guatllas* que li deya se las empassava, y la *faba* no entenia que jo, en aquet *bullit* de l' amor, li donava *garsas per perdius*.

Volguentme fer menjar *gat per llebra* s' alabava de ser rica y deya que tenia una *poma* per la set, pero lo que tenia eran *raves fregits*. Molts *bolados* y total *bacallá ab such*.

Somiant *truytas*, em creya ja *peix* al cove, sense ferse *cárrrech* que no 's pot dir *blat* que etcétera, y jo per por al séu *génit de vi de dotze*, anava demorant, fent la *farina* blana, lo donarli 'l *mal trago* d' una *carbassa*, esperant que ab palla y temps maduressin las *nespras*.

¡Y que 'l tal festeig no era festeig d' *arrós*, no; 'm costava molts *naps*!

Al cap-de-vall, fent de las *tripas cor* vaig decidirme, y un dia me li presento ab cara de *prunas agres* y li dich net y clar qu' estava *tip* d' ella y que busqués un altre *llus* que ocupés lo meu puesto, que á mi ja 'm feya *escudella*.

¡Filletts de Deu, que vaig haver dit! Vermella com un *bitxo*, se 'm tira á sobre y á *bolets, natas y castanyas* va deixarme la fesomia feta una *wanfaina*, tirantme per *postres* quatre *pebrots*, posantme las *peras* á quarto y dihentme, per final de la *tunyina*, que si no recordava mas promesas que menjés quas de *pansa*, qu' era un cap de *meló* y que si *naps*, que si *cols*, que si *xiribias*.

Vaig coneixer qu' havia fet un *pá* com unas *hostias* y roig com un *perdigot*, ab la pell de *gallina*, calent de l' *estofat* y ab lo cul com un *tomátech*, vaig tocá 'l dos ab mes llestesa qu' una *llebra* no fa salts.

No me 'n penedeixo, perque no es aixó cap *séba* que 'm fassi coure 'ls ulls y ademés tinch lo *fetje* com una *rajada*.

Per altra part, coneix ja una altre noya que estich *mitja figa mitj rahím* per declararmhi. Te una boqueta de *pinyó* que m' engresca, es fresca com un *ensiam*, mes aixerida qu' un *pésol* y usa un parlar tan *dols*...

No sé quin camí empendre: ja estich *fart* de donas puig entre totas m' han fet tornar lo *vi agre*; ademés tinch anyets, la cara se m' arruga com una *pansa* y es molt dú 'l *bou al ast*, pero aquesta te tanta *sal* que al cap-de-vall me sembla qu' hauré begut *oli* y la faré la meva *costella*. Y si 's te en compte que te mare y germana 's veurá que qui no vol *caldo* ne pren tres *tassas*.

Deu hi fassa mes que nosaltres y permeti que no 'm surti l' ou covat. Si aixís fos, ja se que fora agafar lo *rave* per

1) ESPANYA Y DE CUBA

—Espero que mentre jo sigui a l' Habana....
—No passis ansia, no reconeixeré la beligerancia a ningú.

las fullas, pero jo 'us juro que 'm tirava de cap a mar, encare que m' hagués de mullar com una *sopa*, feya l' *ánech* y deixava 'ls tiberis de la terra per aná a *sopar* ab San Pere.

JEP DE JESPUS.

DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarra).—Surtirá dijous.

A UN QUE 'M BUSCA LA XICOTA

Per mes que las trobis pessimas
empassat aquestas *Décimas*.

Ta conducta m' ha extranyat
y creu que molt m' encaparra.
¿Sabs que tens bastanta barra
de segui a la Montserrat?
¿Ignoras tú que m' ha dat
paraula de casament
y que a mí m' es convenient
mantení tals relacions?
Creume, deixat de qüestions,
no siguis impertinent.

Per mes que sigui lleugera
de *cascos* la que t' agrada,
sápigas qu' es tan honrada
com pot serho la primera.
Tréute doncas la ceguera
d' estimarla com tú bramas,
si ab la teva astucia tramas
nous arguments, ten segú
que jo, topante a n' a tú,
potsé que 't trenqui las camas.

Pero si es que necessita
lo teu cor estimació,
ja 't donaré pel gust jo,
escriu donantme una cita.
T' atrassaré a la Pepita,
una noya campetxana,
alta y prima, grossa y nana;
era avans, la novia meva,
mira, viu... a casa seva
y te dinés... a la Habana.

No despreciis tal oferta

—Me sembla que fins que tú hi vajis a arreglarho!....
—¿Jo?... A no ser que tú m' hi portis en cotxe...

—¡Aixó es *jalea* fina!
—(Se 'm figura que aquest va per anexionársem.)

que pot serte ventatjosa,
pensa que la sort ditxosa
passa sense cridá ¡alerta!
Cásathi, qu' es cosa certa
que t' ho agrahiré desd' ara,
ella ab l' amor no repara ...
Ah! y si teniu un infant,
us juro que 'l voldré tant
com si jo li sigüés pare.

SALVADOR BONAVIA.

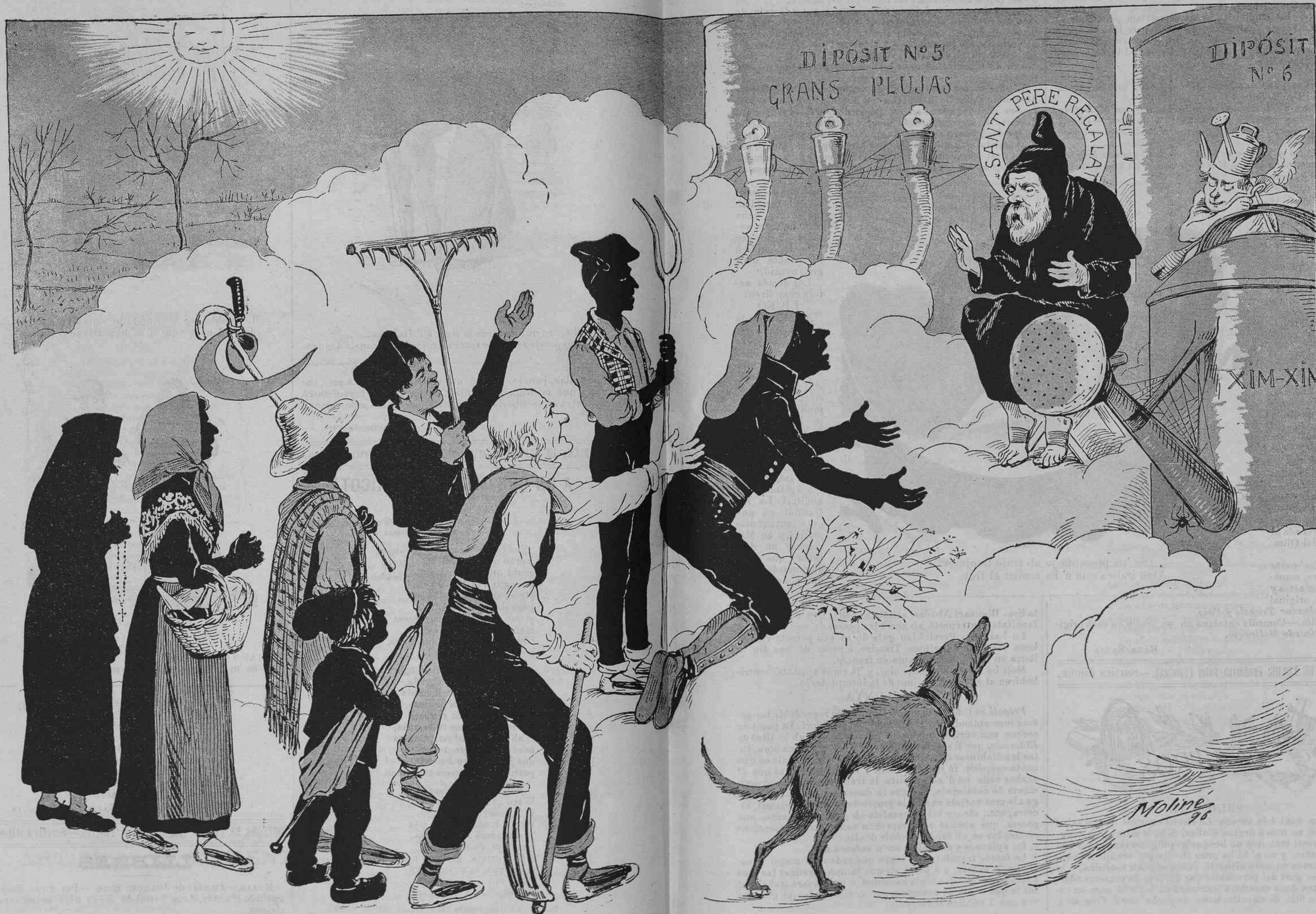
DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarra).—Surtirá dijous.

LLIBRES

ROJAS.—*Poesias* de JOAQUÍN ROIG.—Per dirse Roig de apellido l' autor, dona 'l títul de *Rojas* a las sevas composicions.

¡SENSE PLOURE! (Dibuix de M. MOLINÉ.)

—Si pot sé adelantén la vostra festa, gloriosíssim Sant Pere Regalat.

ó quant menos ¡miréu d' adelantarnos aquells quaranta díes de ruixat!

Constituïen aquestes un conjunt molt característich; en sa majoria las poesias pertanyen al género humorístich y revelan en lo Sr. Roig un hábil versificador, que té una gran facilitat en lo maneig de la rima, posantla al servey de ideas molt oportunas.

Moltas de las composicions las coneixiam per haverlas vistas en diversas publicacions festivas; pero la seva aparició degudament coleccionadas, sobre renovar recorts agradables, proporciona un rato de passatemp al lector, amich de no encaparrarse.

ALTRES LLIBRES REBUTS.—*Fé científica*, estudio filosófico por el Dr. R. Salvat C.

... *Sobre el arte de escribir*.—EL ESTILO, por M. Buffón.—Traducido y anotado por J. Vidal y Jumbert.—Constituïen lo primer folleto de una nova *Biblioteca enciclopédica moderna*.

... *Como y porque se perdieron las colonias hispano-americanas*, por Enrique Manera y Cao.—Es un estudi històric de gran oportunitat, donat á llum á la Habana, sobre tot avuy qu' está ventilantse'l problema de la insurrecció de Cuba. Fixantse en l' experiència poden preveure's certs desastres que afectarian gravement á la integritat de la nació espanyola.

... *Matrimonis á Montserrat ó buscant la perduda*.—Anada en dos actes y en diferents quadros, lletra de Conrat Roure, música de Joseph M.^o Comella.

... *La mania de un notari*.—Comedia en un acte y en vers de D. J. Iglesias Guizart, estrenada al Teatro del Olimpo.

... *La carta misteriosa*, comedia en dos actes y en prosa, original de D. Salvador Truyols y Puig.

... *Ella*.—Comedia catalana en un acte y en vers original de Ricardo Mallorquí.

RATA SABIA.

DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarra).—Surtirà dijous.

PRINCIPAL

Gaspar doná á la escena *La eterna cuestión* com á esbós de drama; no com á drama acabat. Si bé 's mira, l' assumpto no permet mes que un bosqueig, puig no tanca mes que una situació, y no n' hi ha prou ab ella per omplir tres actes. Y encare aquesta situació única es poch escénica, á lo menos per part del personatge que després de cometre adulteri ab una dona casada, s' enamora de bona fé, com un cadet, de la filla de aquella, nena de poch anys. Com no s'

explica la forsa ab que li entra aquest enamorament, y la seva situació davant de la mare que s' ha perdut per ell, no té disculpa, resulta de aixó la presencia de un tipo desairat, capás de destruir tot l' interés del drama.

Apart de aquest defecte fonamental l' autor fá gala de son *savoir faire* en una multitud d' escenas perfectament desenvolupadas, en una acció secundaria molt moguda, que s' enllassa ab la principal y amenisa l' obra, y sobre tot en lo diálech qu' es garbós, xispejant, intencionat y teatral. No en vá Enrich Gaspar es un dels mestres del teatro castellá.

L' obra vá ser escoltada ab gust y aplaudida en distintas ocasions. Entre 'ls intérpretes se distingí en primer terme la Sra. Tubau, que si en son paper de Maria té situacions difícils, las sapigué véncer sempre ab lo seu talent. En lo paper de Amparo se revelá com á dameta ingénua de gran porvenir la Srta. Blanco, la qual sorprengué al públich per la veritat pasmosa ab que doná vida y reals á son interessant paper. No pot ferse ab mes justesa ni pot brodarse ab

detalls mes primorosos la escena de la confidencia de una nena de la primera volada ab lo seu pare. Lo públich li tributá una gran ovació.

Los demés actors cumpliren.

LICEO

Aida ha sigut la segona ópera que s' ha posat, en la present temporada de primavera.

Tant la Tetraxini com en Mariacher eran ja prou coneguts en la interpretació de aquesta partitura, y avuy, com en altrás ocasions, reberen sens interrupció los aplausos del auditori. La Tetraxini es una gran cantant dramática y en Mariacher un dels tenors que avuy disposan de medis mes poderosos.

Ab lo paper de Amneris debutá

la Sra. Blanxart Abades, artista novella, que no careix de facultats. Interpretá ab acert las pessas de mes empenyo.

Lo baix Sr. Perelló feu gala de sa veu potent y de sa bona escola, y 'l barítono Tisseire, á pesar de que diu la lletra en italiá, encare canta en francés.

Molt bé 'l mestre Campanini, y 'ls coros ajustats, contribuïren al excelent conjunt de la interpretació.

CATALUNYA

Frégoli es l' home del día. Després de reproduhir las pessas mes aplaudidas del seu habitual repertori, ha posat en escena una curiosa producció seva batejada ab lo títol de *Eldorado*, que li serveix per fer, en l' espay de una hora, totas las diabluras que comporta un espectacle. Aixís es que canta *couplets*, fá jochs de mans y lo mes bonich es que al acabar cada un d' ells explica la trampa, practica experiments de catalepsia, executa la dansa serpentina, s' entrega als mes variats exercicis propis de un clown musical, etcétra, etc., etc., y tot ho realisa ab garbo y donantse una pressa, que apenas se comprenen tantas transformacions realizadas en un tancar y obrir d' ulls.

De aplausos y de riallas no 'n vulguin mes.

Lo famós transformista logra que cada nit s' ompli 'l teatro fins á vessar, y á pesar de que ja han terminat las deu úniques funcions que tenia anunciadas, continuarà treballant tot lo que resta de senmana, per correspondre al gran favor que 'l públich li dispensa.

LLUNA D' ABRIL

¿Se 'ns presenta ja ab traje lleujeret?
Aixó indica que s' ha acabat el fret.

GRAN-VIA

Las representacions del' ópera *Marta* proporcionan grans entrades al teatro mes económic de Barcelona.

En l'execució de l'obra, que surt molt ajustada, s' distingeixen la tiple Srta. Ferrer, la contract Sra. Fábregas, lo tenor Sr. Casaña y l' baritono Sr. Carbonell.

ALTRES TEATROS

A *Romea* s' anuncia per la senmana próxima l'estreno del nou drama del Sr. Guimerà: «*La festa del blat.*»

Al *Tivoli* continúa la companyia infantil, atrayent cada nit extraordinaria concurrència.

S' está ensajant á *Novedats* lo drama *Roger Laroque*.

Lo concert d' Euterpe que quedá interromput lo dilluns de Pasqua, á causa de la indisposició del mestre Goula (fill), s' efectuará demá passat diumenje, executantse l'obra de 'n Wagner «*Lo sopar dels Apóstols.*»

Y per avuy, res més.

N. N. N.

DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarra).—Surtirá dijous.

TRAGERIAS D' UN CASAT

Poesia dedicada á la aplaudida Societat Coral

«LA JUVENTUD GRACIENSE»

Desitjant fé un casament,
d' alló que 's diu, dels llubits,
vaig estar trenta cinch nits
sens dormir ni un sol moment.

Gastant salut y palica
veya al fi mon gust lograt;
puig pensava haver trobat
una noya bona y rica;
pero, preguntant per ella,
vaig saber que ma estimada
j'estava més foguejada
que una cantinera vella!

Al cap de molt temps, ab manya,
váreig trobá altres partits;
pro tots dolents y petits
com molts dels que té l' Espanya

Més cansat de ser solter
y desitjant viure ab dona
tarada, dolenta ó bona,
vaig di al fi:—¡Vinga muller!

Y no molestantme gayre
pera pescá una pubilla,
prest, vaig casarme ab la filla
d' un pobre y tronat drapayre.

Al principi 'm deya:—¡Oh, sí;
tu ets digne de mas caricias:
¡ets, per mí, un mar de delicias
y un carquinyoli molt fi!

Veyentla franca y senzilla,
ab veu sortida del cor,
jo deya:—¡Y tú, per ma sort,
ets la més dolça rosquilla!

Pero al cap de quinze días
ja m' armava gran xibarrí
davant de la gent del barri
y 'm feya mil picardías.

Dols, molt picant ó salat
era 'l menjar que 'm portava
y al queixarme m' etzivava
un renech recargolat.

Sempre 'm veyá ab grans treballs
pera ferla menjá un poch;
mes d' amagat méu ijo 't toch!
s' atipava de bons talls.

Quan ab ella 'm vaig unir,
jo tenia setcents duros,
fumava los millors puros,
y 'm podia ben vestir;
pero al cap d' un mes ó dos
que jo ab ella era casat,
ja 'm trobava en un estat
tan trist y tan llastimós,
que puros, ni paquetillas
no podia pas comprar,
y tenia de fumar

REFORMA HERALDICA

Modelo del escut que usarán alguns Ajuntaments.

escanya-pits y borillas.

Molts cops, tot tornantse roja
y als vestits declarant guerra,
s' arrossegava per terra
cribant pitjor que una boja.

Jo ab lo semblant cadavèrich
exclamava:—¿Vols callá?
y ella 'm deya:—¡Cap de pá!
¿Que no sabs que tinch l' *hastèrich*?

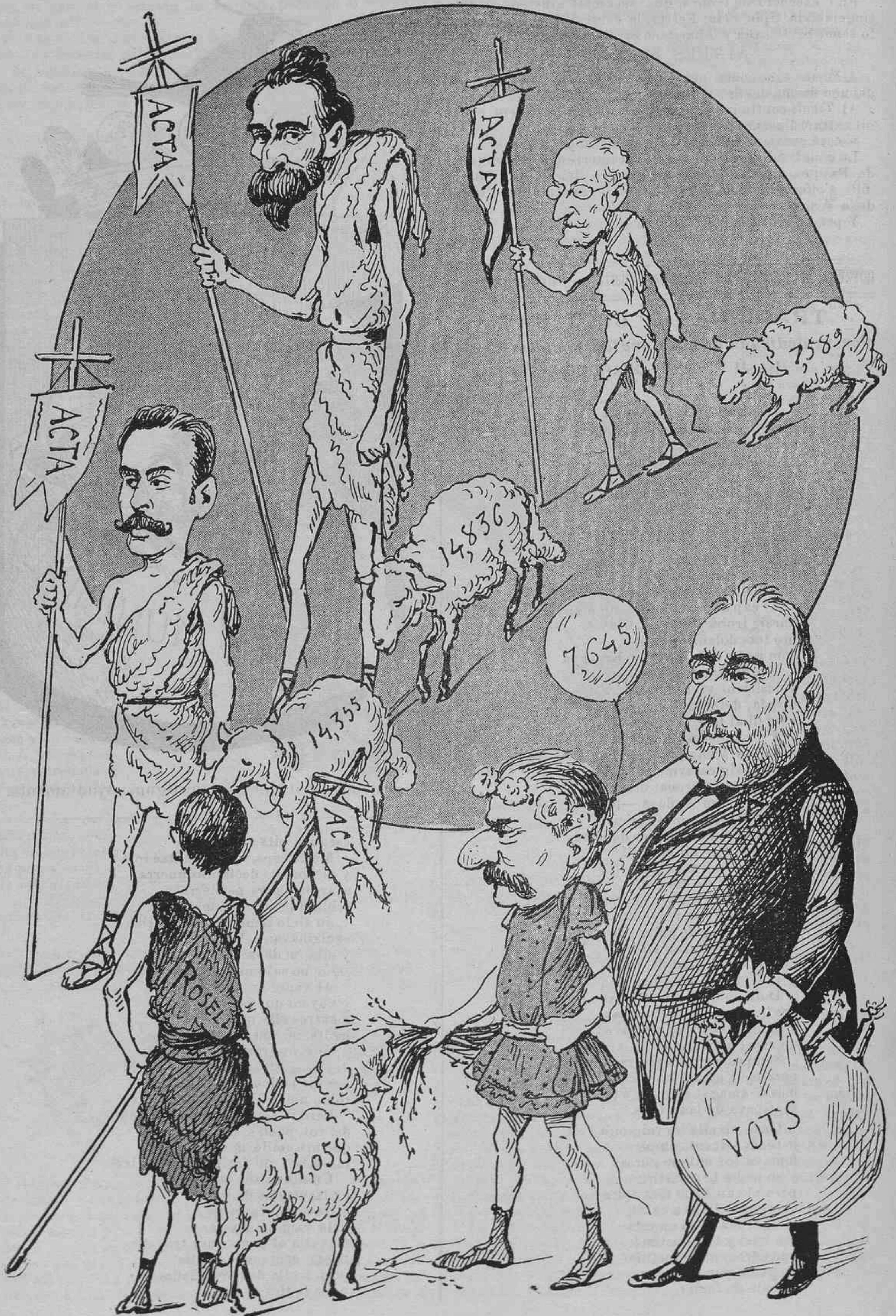
Al veure lo seu orgull
y veyent que jo callava
mentres ella m' insultava,
molts, mirantme de regull,
y movent gran esbalot
deyan:—Ell té de fé 'l mut
perque la dona li ha dut
roba, mobles y un bon dot.

Pero jo á semblants trapellas,
del tot, puch assegurar
que ma mullé 'm va portar
tan sols ... ¡lo dot de 'n Comellas!

Un día al aná á dinar
va tractarme de botxi
y llavors fora de mí,
jo la vaig amenassar;
mes ella al punt ¡quin tropell!
llestá, com una centella,
pren l' olla de l' escudella
y me la tira al clatell.

DIPUTATS (?) PER BARCELONA

Los quatre Joans, lo baylet del aufals... y l'home dels carnetlos.

Jo portava un vestit nou
que 'm va quedar tot tacat
y 'l clatell tant escaldat,
que avuy dia encare 'm cou.

Fins recordo que una nit,
pel gust de ferme enfadar,
la malvada 'm va tirar
¡set cops daltabaix del llit!

Y al dirli jo perquè 'm feya
una tan mala partida,
ella 'm va dir desseguida:
—¡Perque tens tan mala jeya!—

Ab tot y las malas manyas
que ella á mi 'm va demostrar,
may m' havia fet ficar
en certs negocis de banyas;
mes faltant al séu decoro
d' una manera atrevida,
per fi, la desvergonyida
fins va convertirme en toro;
puig una nit, tot fent bulla,
va fugir ¡voto á n' ell!
ab un beato garrell....

¡qu' es protector de «La Fulla!»

FRANCISCO LLENAS.

DOTZENA DE FRARE: Frederich Soler (Pitarrá).—Surtirá dijous.

Sobre 'l concurs ¿De quí es aquest ull?:

A pesar de la terminant advertencia que feyam á continuació de las *bases* publicadas en el passat número, son moltes las personas que 'ns han enviat la *resposta* pel correu.

Per las rahons que allí diguerem, considerém com *no rebudas* aquestas respostas, pues en efecte resultaría sumament complicat el tractar d' aténdrelas.

Sentím molt haver d' insistir en aquesta determinació, y ho sentím tant, que un' altra vegada que obrím un concurs, mirarém, en obsequi als lectors de fora, si trobém la manera de que ells hi pugan pendre part directament.

Esperém que nostres amables lectors, fentse càrrech de la impossibilitat en que 'ns trobém de faltar á las condicions establertas, acceptarán aquesta explicació, qu' es l' única que en general els podém donar.

Ja 'l tením diputat per Castelltersol, y á punt de deixar la vara per l' acta.

Pero avants de que 'ns abandoni hém de demanarli un favor.

Obra séva es lo *despejo* de la Plassa de Catalunya havent hagut de desplegar per efectuarlo, la més indómita energia. La conciencia 'ns diu que hem de premiarli aquest servey erigintli una estàtua; pero no hi ha temps per esculpirla.

Aixís, donchs, será precís improvisar un pedestal, apilant tots los desetxos dels derribos qu' encare 's troban escampats per la plassa, y ferlo pujar á la cima.

Allá s' estarà, convertit en estàtua vivent un dia no més; pero ha de ser un dia de bon sol, y s' hi ha d' entrar sense sombrilla.

Després de lo qual, si 'n surt viu, ja pot anar al Congrés á representar als séus electors de Castelltersol.

¿Y donchs, amich Peyo, qu' es aixó que diuhen alguns periódichs?

¿Qué no ho sabia, per ventura, que quan á un ciu-

tadá 'l nombran jurat, te obligació de assistir á l' Audiencia, á administrar justicia?

¿Qué no li havían dit que al que falta á la llista li clavan una multa?

Vegi si s' hi ha mirat gayre 'l president Sr. Hermosa, en imposarli.... ¡y de 100 pessetas, com qui no diu res!....

Y per mes que diguin que per no pagarla s' ha fet ciudadá francés, no crech que se 'n escapi. ¿Sab lo que li succehirá probablement? Qu' encara li farán abonar los drets de traducció de la séva persona, y en lloch de 100 pessetas se 'n farà 100 franchs.

Tot aixó hi haurá guanyat al ferse gabaig.

Miserias barceloninas.

Un pobre home, á impuls de la desesperació, vá apoderarse de un ganivet de la taula de un carnicer de la Boquería, y sense que ningú tingués temps d' evitarho, s' inferí una terrible ferida al coll, á tall de Otelo.

—Perque has fet aixó?—van preguntarli.

Y ell va respondre:

—Perque no 'm deixavan demanar caritat y m' estava morint de gana.

* *

Un altre cas.

De un dels calabossos del govern civil sortian crits desgarradors. Un jove detingut s' havia tragat una porció de mistos y patía terriblement.

També van preguntarli la causa de aquest conat de suicidi y l' infelís va dir:

—En vista de que la policia no 'm deixa tranquil ni un moment, volía acabar ab mí de una vegada.

* *

Ara bé: juntin aquests dos epissodis de la vida barcelonina, y 's veurá fins ahont arriba l' horror á la vida que senten els que sofreixen.

Forman dos quadros per adornar lo menjador de qualsevol de nostras autoritats.

Algunas personas están que tremolan, al pensar que al últim ha sortit elegit diputat per Barcelona 'l Sr. Orriols.

Home de mes mala sombra, no n' hi ha un altre.

Una vegada, després de molts esforços, va alcançar l' acta, y avants de que pogués arribar al Congrés, vá estallar la revolució de Setembre y va derrumbarse 'l trono dels Borbóns.

En un' altra ocasió, vá lograr ser elegit pel districte de Manresa, y vá caure 'l ministeri provocant la seva caiguda la disolució de las Corts.

¿Qué succehirá avuy?

Prompte ho hém de veure. Per lo que á mí toca, 'm sembla sentir una véu misteriosa, que 'ns está apuntant lo primer vers del *Puñal del Godo*:

«¿Qué tormenta nos amaga?»

La claveguera del Carrer del Dormitori de Sant Francisco, construhida fá apenas sis mesos, baix la direcció del enginyer Sr. García Faria, amenssa derrumbarse, haventse fet indispensable apuntalar-la per evitar que se 'n vagi á terra.

—¿Y 'l Sr. enginyer que va construhirla?

—Tant guapo com sempre.

—Volen dir que no caurá?

—No hi ha perill. També está apuntalat com las sevas obras. Y no cal donarhi voltas, que no hi ha puntals mes resistents que las influencias.

L' altre dia al Liceo al terminar lo segon acte de l' ópera *Aida*, vaig sentirne una de bona.

—Aixó es faltar á la veritat histórica. En rigor, en lloch de portar pres al rey de Abissinia, 'l rey de

Abissinia hauria de portar presos als italians comensant pel tenor y acabant per l'últim comparsa.

A jutjar per las primeras impressi6ns, los coros de Clavé que 'l pr6xim mes de maig farán una excursió á Madrit, serán objecte de las més vivas demostraci6ns d'afecte.

Tota la prempsa, sens una sola excepci6, ha rebut molt be l'idea de l'artística y popular visita dels coristas cataláns. Las barretinas vermellas al passejarse triunfadoras pels carrers de la capital d'Espanya, donarán ocasi6 a que 'ls honrats fills del treball que las ostentan puguin dir:

—Senyors catalanistas: mentres vostés consumeixen exclussivament dintre de casa l'esperit catalá, nosaltres l'exportém, y 'l fem aplaudir fins en las terras que semblan mes refractarias á admetre'l y hasta á comprendre'l. ¿Quí vá mes lluny: vostés ó nosaltres?

Lo nostre estimat colega *La Campana de Gracia*, publicarà demá dissapte 'l número extraordinari corresponent al mes de abril.

Los escándols y traficas electorals y la qüestió cubana en sa relació ab l'actitut dels *yankées* forman las notas culminants, tant del text com de la ilustració del citat número. Los dos assumptos están tractats ab verdadera gracia, per lo que es d'esperar que 'l citat número cridarà extraordinariamente l'atenci6 dels numerosos lectors del mes popular dels senmanaris polítichs.

La escena passa en la Provincia de Toledo.

Un subjecte nomenat Nombela després de haver assistit á una reuni6 que va celebrarse á la vila de Portillo se 'n tornava tranquil á casa seva, quan al arribar al terme de Albarreal de Tajo, va sortirli un regidor de Rielves, revólver en má, al crit de: *Diners ó la vida*.

¡Figúrinse quín regidor mes exhuberant! Y 'l califico d'exhuberant per la tendencia que demostra á exercir lo seu cárrech en despoblat en mitj del camí ral.

En Nombela, refet del susto, va negarse á afluijar la mosca, y llavors lo regidor va dispararli dos tiros de revólver, ferintlo gravement.

Aixís ho relata un peri6dich, consignant ademés que 'l regidor del revólver se passeja tranquil com si tal cosa.

Paraulas textuais del aludit peri6dich:

«El celoso juez de su causa, compadecido sin duda del pobrecito bandolero, trama tan hábilmente los hechos en el sumario, que pronto podrá reanudar sus tareas en oficio tan noble como productivo.»

Y está clar!... Lo regidor sempre podrá dir que 'l delicta no era un robo á má armada... sino una sencilla qüestió electoral.

¿Per ventura no 'l va deixar elegir entre *diners ó la vida*?

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

CONCURS de «LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

¿De quí era aquell ull?

Per més que confiéssim en l'èxit del nostre *Concurs*, may imaginarem que 'l públich li dispensés la entussiasta acullida que ha alcansat.

1687 lectors, posant de relléu sa penetració, ó 'l seu enginy ó 'l seu humor, ens han favoregut ab sa *resposta* y honrat ab sa visita nostra Administració, que aquests díes ha semblat un jubileu.

D'aquest total de *respostas*, n' han vingut endavinadas 945.

Apart del nom que ha conseguit los acertats vots de la majoria, los que més han figurat en las contestaci6ns han sigut los noms de: Salmer6n, general Blanco, Frederich Soler, Ignocent López Bernagosi, bisbe Catalá, Planas y Casals, Frégoli y Rius y Badía.

Fet l'escrutini dels butlletins rebuts, al arribar al número 848 resulta que ja n' hi ha 500 que portan la resposta acertada. Per lo tant, ab arreglo á la base 1.ª del *Concurs*, poden passar á recullir el regalo en l'Administració de **LA ESQUELLA** los 500 lectors que, *havent endavinat el nom demanat*, tinguin resguart que no passi del número

848

Lo regalo ha de recullirse en nostra Administració, mediant la presentació del *resguart*, avants de las **10 de la nit del pr6xim dilluns, 20 d' Abril**. Passat aquell dia, caducan los resguarts que no hajan sigut presentats.

Recordis la base 6.ª del *Concurs*, y ¡salut y hasta un altre dia que hi torném!

Del General Weyler

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCION DIAMANTE

(Edición López)

ACABAN DE PUBLICARSE

Tomo 39

CUENTOS, CANTARES Y CHASCARRILLOS

POR

JAVIER DE BURGOS

Tomo 40

VIDA CONTEMPORÁNEA

POR

EMILIA PARDO BAZÁN

Elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen.

Precio de cada tomo 2 reales.

ADVERTENCIA INTERESSANT

Dijous dia 23 d' aquest mes

== SORTIRÁ ==

DOTZENA DE FRARE

Obra póstuma de FREDERICH SOLER (Serafí Pitarra)

COLECCIÓ DE QÜENTOS

Il·lustracions de M. Moliné

Un tomo de mes de 200 páginas.

Preu 2 pessetas.

FLORES DE ESTÍO

POR JOSÉ ANSELMO CLAVÉ

Un tomo en 8.º encuadernado en tela Ptas. 4

DE LA RAMBLA A LA MANIGUA

per C. GUMA

ab dibuixos de M. Moliné. Preu 2 rals.

Demá dissapte sortirá número extraordinari de

LA CAMPANA DE GRACIA

10 céntims

VUYT PLANAS DE IL·LUSTRACIÓ Y TEXT

10 céntims

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas

QUENTOS GRAFICHS (per APELES MESTRES.)
LA GENERACIÓ EXPONTANEA

Tant mateix m' he assegut una mica massa baix!....

Péro bah! ya m' hi aniré avesant.

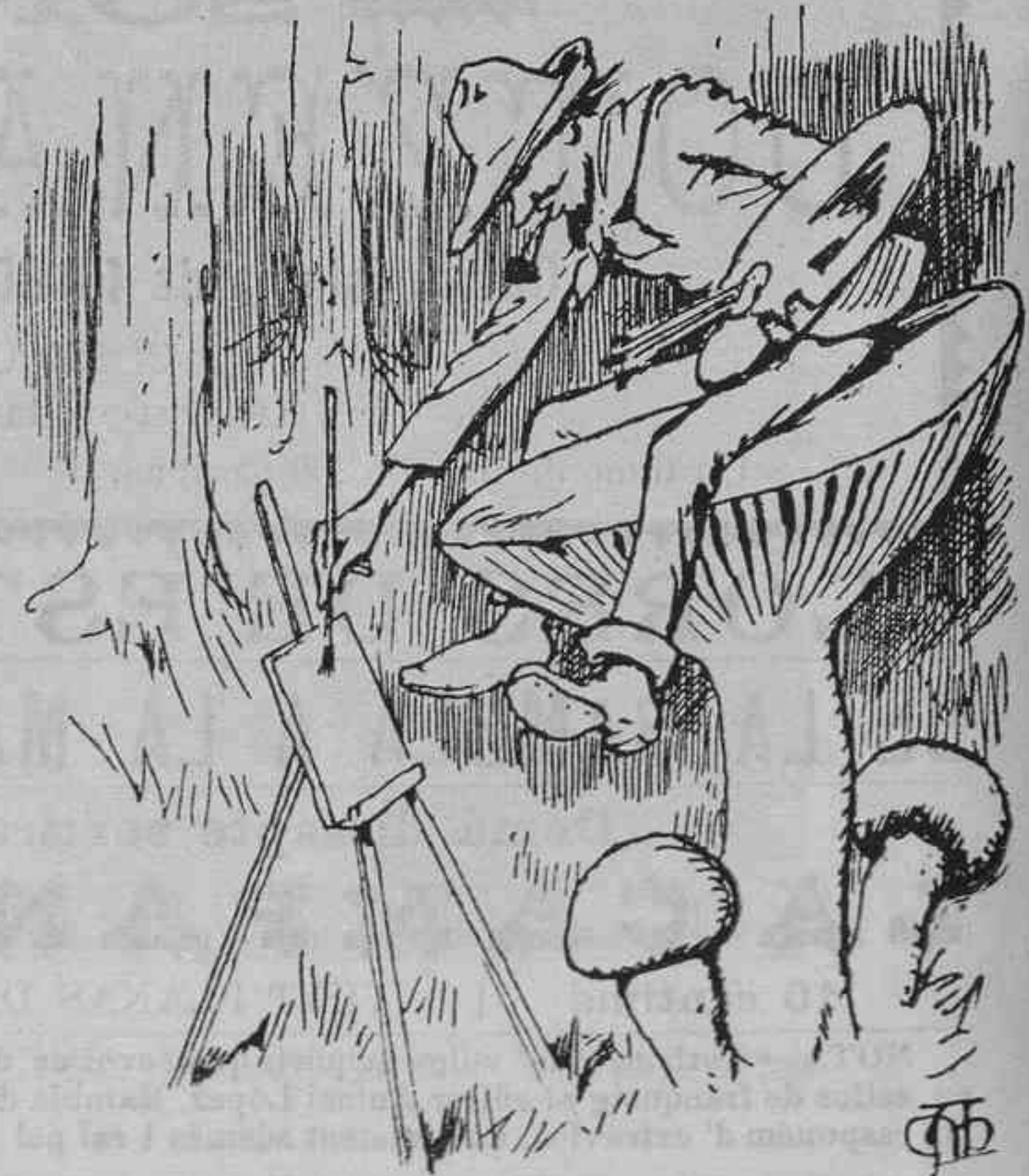
Lo que deya: ya no trobo la posició tan violenta.

Ves lo que pot l' afició! fins m' hi trobo cómodo....

Es dir, cómodo!.... no alló que 's diu cómodo!....

Perque, vaja: tant mateix m' he assegut una miqueta massa alt.

AM